

FESTIWAL

Wojna, miłość, nostalgia

19. Festiwal Kultury Żydowskiej Warszawa Singera rusza w najbliższy weekend.

MAŁGORZATA PIWOWAR

Życie i twórczość Izaaka Bashevisa Singera, noblisty i patrona festiwalu, związane są nie tylko z Warszawą, ale także z Radzyminem czy Biłgorajem. W tym ostatnim, podobnie jak w poprzednich latach, odbyły się już pierwsze koncertowe akordy festiwalu.

Tradycją lat ubiegłych uroczyste otwarcie festiwalu odbędzie się w niedzielę w Synagodze Nożyków, gdzie w koncercie kantorów wystąpią tym razem reprezentanci młodego pokolenia z Izraela: Nachman Turgeman i Netanel Olivtsky.

Postaci z getta

1 września, z okazji rocznicy wybuchu II wojny światowej, w Reducie Banku Polskiego odbędzie się trzygodzinny performans „Pif paf in piach” według pomysłu i w reżyserii Gołdy Tencer, jednocześnie pomysłodawczyni i szefowej festiwalu. Na trzech poziomach budynku będzie można spotkać znane postaci z warszawskiego getta.

W wydarzeniu weźmie udział około 50 aktorów, każdy wcieli się w inną postać – od Władysława Szpilmana poprzez Wierę Gran, Jerzego Jurandota, na Stefani Grodzieńskiej skończywszy. Każdy, kto wybierze się do Reduty między 17 a 20, będzie mógł posłuchać ich historii. Tytuł performansu pochodzi z prawdziwej historii getta. Był w nim człowiek powtarzający niezmiennie, że wszyscy w getcie są równi, bo „pif paf in piach”.

Teatr Żydowski zaprasza na spektakl „Jentl” Izaaka Bashevisa Singera i Leah Napolin w reżyserii Roberta Talarczyka. Hollywoodzka wersja w reżyserii Barbry Streisand, choć świetnie została przyjęta przez widzów, nie spodobała się autorowi. Jego „Jentl, chłopak z jesziwy” to historia dziewczyny sprzeciwiającej się tradycji uprzywilejowującej chłopców.

Polska adaptacja wersji teatralnej, będącej przebojem Broadwayu w roku 1975, jest bogatsza o nowocześnie napisane przez Hadriana Filipa Tabęckiego piosenki wykonywane na żywo.

Wystawa Natalii Romik „Kryjótki. Architektura przetrwania” w Austriackim Forum Kultury to wersja ekspozycji wcześniej pokazywanej w Zachęcie. Jej dopełnieniem będzie dyskusja panelowa, a ar-

Yasmin Levy śpiewająca w ladino, języku hiszpańskich Żydów, wystąpi w Teatrze Wielkim

tystka oprowadzi także chętnych po cmentarzu żydowskim przy ul. Okopowej.

Swoje plakaty teatralne na wystawie „The Theatre, That’s Me” w Station of Art Gallery zaprezentuje Lech Majewski. Artysta od lat współpracuje z Festiwalem Singera – co roku projektuje okładkę książeczki zawierającej ofertę wydarzeń.

Bez wchodzenia do wnętrza będzie można obejrzyć plenerową ekspozycję (Śliska 51/Sienna 60) „Miasto żywych/Miasto umarłych”. Jest to projekt fotograficzny Roberta Wilczyńskiego łączący archiwalne fotografie z terenu getta z obrazami dzisiejszej Warszawy.

Literackie spotkania

W Żydowskim Salonie Literackim pojawi się wielu gości, m.in. Hanna Krall zapowiadająca swoją nową książkę „Szczegóły znaczące”, która ukaże się jesienią w Wydawnictwie Literackim. Odbędzie się też promocja książki Małgorzaty Niezabitowskiej „Światłość i mrok” o miłości wbrew regułom w wielokulturowym świecie, rozpoczynającej się we wrześniu 1939 roku.

W promocji książki „Holland. Biografia od nowa” weźmie udział nie tylko autorka, Karolina Pasternak, ale także bohaterka oraz aktorzy wystę-

pujący w jej filmach. W cyklu „Czytelnia Pisarzy Żydowskich. Mistrzowie czytają” fragmenty opowiadań Idy Fink przeczyta Dorota Stalińska, fragmenty powieści „Z jarmarku” Szolem Alejchem – Mirosław Zbrojewicz.

Kinomani będą mieli okazję przypomnieć sobie znakomite kino Wojciecha Jerzego Hasa w czasie przeglądu jego filmów w kinie Kultura, zainaugurowanym „Jak być kochaną” z 1962 r.

Gratką będzie także pokaz fabularyzowanego dokumentu „Pan Kleks. Wojna i miłość” w reżyserii Władysława Jurkwa. To historia wojennej miłości Jana Brzechwy ilustrowana piosenkami z przedwojennych filmów i kabaretowymi szlagerami Brzechwy w wykonaniu Jana Młynarskiego.

Hebrajskie tanga

Mocną stroną Warszawy Singera są od lat koncerty. W tym roku kilka z nich zasługuje na szczególną uwagę. Singer Jazz Festiwal Otworzy „Koptycus” zespołu Oleś Brothers & Dominik Strycharski w Synagodze Nożyków. Główną inspiracją tego projektu przygotowanego specjalnie na festiwal przez świetnych jazzmanów Marcina i Bartłomieja Olesiów oraz Dominika Strycharskiego jest muzyka Koptów, jednej z

najstarszych społeczności chrześcijańskich na świecie.

W premierowym koncercie „Tanga hebrajskie” w Teatrze Kwadrat wystąpi dwóch wszechstronnych muzyków: pianista Marcin Masecki i Eldar Tsalikov (saksofon, klarinet, śpiew). Premierowy koncert „Tylko ty” zaprezentuje ukraińska artystka Nataliya Kasyanich Utesheva. W jej autorskim opracowaniu i wykonaniu zarówno oryginalna muzyka żydowska, jak i utwory „hrabiów świata klezmerskiego”.

Także specjalnie na Warszawę Singera przygotowali koncert Natalia Przybysz i gitarzysta Raphael Rogiński. Wypełnią go covery utworów Leonarda Cohena, Lesley Gore’a, Phila Ochsa, Neila Diamonda, George Gershwin czy Dimitri Tiomkina.

Tegoroczny festiwal zwieńczy „Sephar tango” w Teatrze Wielkim i Yasmin Levy, izraelska piosenkarka śpiewająca w ladino, czyli w języku hiszpańskich Żydów. Wykonuje przede wszystkim muzykę sefardyjską inspirowaną flamenco. Zaśpiewa również najsłynniejsze tanga polskie, a także kompozytorów żydowskiego pochodzenia: Szpilmana, Petersburskiego czy Piazzolli i Cardela.

Pełny program festiwalu na: shalom.org.pl lub festiwalsingera.pl